

Нова книга в факультетській серії меморіальних видань

(Георгій Николаевич Попов — професор Харківського університета : Биобиблиография. Воспоминания / сост. М. Г. Станчев, Ю. Ю. Полякова ; науч. ред. С. Ю. Страшнюк ; библиогр. ред. С. Б. Глибицкая. — Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2015. — 64 с.)

Серед великого розмаїття біографічної літератури дедалі більшого значення набувають видання синтетичного характеру, які містять не лише біографічні нариси, а й бібліографію, спогади, документи. В Харківському університеті вийшла ціла низка такого роду видань, які присвячені видатним науковцям та педагогам. Особливо в цьому плані відзначився історичний факультет, де видано вже більше десяти таких книг. Зокрема, вийшли друком видання про В.І. Астахова, Ю.О. Голубкіна, Б.П. Зайцева, Ю.Й. Журавського, А.І. Епштейна, В.І. Кадєєва, В.О. Латишеву, В.Ф. Мещерякова, Б.К. Мигалю, І.Л. Шермана. Такі видання виконують не тільки меморіальну, а й історіографічну та дидактичну функції. Вони дозволяють краще зрозуміти внутрішній світ того чи іншого історика, відкривають нам їх творчі лабораторії, дозволяють зрозуміти історичні умови, у яких їм довелося жити і працювати. Саме таким чином, через дослідження біографій конкретних людей, відбувається вивчення історії факультету, осмислюються його традиції. Вихід друком кожної книги зазначеної серії стає подією на факультеті, бо дозволяє поміркувати про фах історика, про самих себе, відчути зв'язок поколінь.

Професор Г.Н. Попов, безсумнівно, належить до кола тих осіб, які заслуговують на спеціальне видання біографічного характеру. Книга, про яку йдеться, має особливе значення також із огляду на те, що традиції наукової болгаристики в нашому університеті плідно розвиваються, а Г.Н. Попов був одним із тих, хто закладав її підвалини. Видання дозволяє краще зрозуміти історію нашого університету й факультету, адже серед відомостей суто біографічного характеру, в ній міститься чимало інформації про діяльність наукових, навчальних установ та підрозділів, з якими учений був тісно пов'язаний. Сторінки спогадів учнів та колег Георгія Миколайовича переконливо свідчать про те, що зв'язок учителя та учня лежить в основі так званого «університетського духа». Сподіваємося, що зазначена серія видань буде продовжена, адже історія факультету насичена іменами багатьох, без перебільшення, видатних учених та педагогів.

С.І. Посохов

Рецензія

(на монографію В.В. Калініченко На зламі епох: земельна громада в Наддніпрянській Україні (1917–1930 рр.) : Монографія / В. В. Калініченко. — Х.: ХДАК, Видавець Савчук О.О., 2013. — 635 с.)

В умовах ринкової економіки, в сучасному українському селі, відбуваються деструктивні процеси, селянство розшаровується й є загроза його остаточного знищення. Трудове селянське господарство може зберегтися й бути конкурентоспроможним, об'єднавшись у кооперативи вертикального типу. Як доводить В.В. Калініченко земельна громада Наддніпрянської України наближається до організаційно-виробничої форми вертикального кооперативу. На жаль в 1920-х роках потенційні можливості у кооперуванні селянських господарств не були реалізовані. Під час суцільної колективізації селянських господарств, земельні громади були знищені. Соціальне значення дослідження земельної громади цілком очевидне. І під таким кутом зору дослідження В.В. Калініченка актуальне.

Автор монографії дослідив стан вивчення теми в історіографії. Доказує, що тема земельної громади в Наддніпрянській Україні в доколгоспний період її існування (1917–1930 рр.) не знайшла достатнього висвітлення в історіографії. Дослідження В.В. Калініченка заповнює цю прогалину. Здійснено аналіз джерел з обраної теми.

Досліджена аграрна політика більшовиків та її вплив на трансформацію сільської громади в земельну; проаналізовано організацію земельної громади, її будову, органи управління, функції, розміри та чисельність. Вивчена діяльність громади, зокрема проаналізовані її матеріальні та фінансові можливості, роль громади у селянському землекористуванні та виробництві, місце громади в повсякденному житті села, її кооперативні можливості; розкрити динаміку взаємовідносин громади і радянської влади. Визначено місце громади в системі радянських органів влади на селі, її стосунки із сільською радою. Показано вплив інституту земельної громади на повсякденне життя українського доколгоспного села.

Автор монографії показав своє вміння систематизувати знання, оволодів сучасним інструментарієм історичних досліджень. Новаторські думки про земельну громаду Наддніпрянщини в 1917–1930 рр. дозволять збагатити історичне знання новими ідеями

Побажання до тексту монографії мають частковий характер. Зокрема, на нашу думку, бажано було б більш чіткіше показати різницю між земельною громадою Наддніпрянської України й поземельною общиною в Росії, переконливіше показати значення земельної громади в справі кооперування селянських господарств.

Д. М. Чорний